

Nieuws uit de Hervormde Gemeente Elspeet

2020 | Week 33, 34

Predikant: ds. M. van Kooten

Nunspeterweg 4
8075 AC Elspeet
Tel. 0577-491206

E-mail: m.vankooten@solcon.nl

Scriba: ouderling J. Fijan

Zichtweg 3
8075 CN Elspeet
Tel. 0577-491098

E-mail: scriba@hervormd-elspeet.nl

IBAN Coll. van Kerkrentmeesters Herv. Gem.:

NL29 RABO 0384 7680 75

IBAN Coll. van Diakenen Herv. Gem.:

NL61 RABO 0347 5000 99

Diensten

D.V. zondag 16 augustus
09.30 uur ds.M.van Kooten
15.00 uur ds.M.van Kooten

D.V. zondag 23 augustus
09.30 uur kand.J.K.Abbink te Vriezenveen
15.00 uur kand.J.K.Abbink

Collecten

16 augustus
1. Kerk
2. Instandhouding predikantsplaats
3. Kerk (extra collecte)

23 augustus
1. Diaconie (Noodhulp Beiroet)
2. Kerk
3. Instandhouding predikantsplaats
Van harte aanbevolen

Vrijwillige hulpdienst

De vrijwillige hulpdienst is er voor iedereen in onze kerkelijke gemeente die tijdelijk hulp nodig heeft b.v. door ziekte bij ouderdom of om andere redenen. Heeft u vragen of wilt u gebruik maken van de vrijwillige hulpdienst neem dan contact op met Evelien v.d. Brink 492159 of Gretha van het Goor 491380

Collecte Beiroet

Vorige week dinsdag werden we opgeschrikt door de verschrikkelijke ramp in de Libanese hoofdstad Beiroet. Omdat we ons als christelijke gemeente bewogen voelen met het lot van de mensen in Beiroet willen we zondag 23 augustus een noodhulpcollecte houden. U kunt uw gift ook overmaken via het bankrekeningnummer van de diaconie NL 61 RABO 0347500099 o.v.v. Noodhulp Beiroet. Naast uw geldelijke bijdrage roepen we u op onze naaste in Beiroet in uw gebeden te gedenken.

Uw diaconie

Zendingsavond

Op D.V. donderdag 20 augustus hopen oud zendingswerker ds.L.Schaafsma uit Nunspeet en veldwerkster Annie Chikhwaza-Terpstra uit Malawi om 19.30 uur in de kerk te spreken. Annie zou voor de vrouwenvereniging spreken maar omdat ze voortijds weer terug moet naar Malawi is dat vooruitgeschoven. In een interview dat ze met het Reformatorisch Dagblad hield in 2013 lezen we o.a.: Een nieuwe toekomst bieden aan weeskinderen in Malawi. Daarvoor zet Annie Chikhwaza-Terpstra zich sinds 1998 in. Ze begon met de opvang van baby's in een oud huis dat ze liet renoveren. Inmiddels runt ze in de buurt van de stad Blantyre een compleet kinderdorp

waar bijna 200 wezen, vaak kinderen van moeders die aan aids gestorven zijn, verblijven. De oudsten zijn nu vijftien jaar. Kinderdorp Kondanani (Heb elkaar lief) heeft een crèche, basisschool en middelbare school. Deze werken volgens een Amerikaans onderwijssysteem dat is gebaseerd op christelijke principes. „Zonder het christelijk geloof hebben kinderen geen fundament”, zegt Chikhwaza. „Het is mijn verlangen dat ze op hun achttiende zeggen: We hebben een gelukkige jeugd gehad, een goede opleiding gekregen en we hebben Jezus Christus leren kennen als onze Heere en Zaligmaker, en dat willen we met de mensen om ons heen delen.” Bij het kinderdorp zijn een kaasmakerij en een boerderij met koeien en varkens gevestigd. De producten die daar worden gemaakt, zijn niet alleen bestemd voor gebruik in het weeshuis, maar dienen ook voor de verkoop. De opbrengst komt ten goede aan het project, dat ook giften vanuit Engeland en Nederland krijgt. Een beperkt aantal kinderen kreeg door adoptie een plek in een buitenlands gezin. Zo kwamen dertien weeskinderen in Nederlands terecht.

Hoewel Annie reeds 76 jaar is gaat ze nog ‘gewoon’ door met haar werk. Er zal voor het kinderdorp worden gecollecteerd aan de uitgang.

Iedereen hartelijk welkom. Dus van A t/m Z. Wel wordt uiteraard de anderhalve meter norm gehanteerd.

Kerkdiensten

De kerkdiensten zijn toegankelijk voor alle leden van onze gemeente. We hebben de gemeente in 3 groepen verdeeld. Hierbij is uitgegaan van een vaste indeling op achternaam. Als zich geen bijzonderheden voordoen, is de indeling voor de komende weken als volgt:

Zondag 16 augustus

ochtend: achternaam A tot en met F

middag: achternaam G tot en met P

Zondag 23 augustus

ochtend: achternaam R tot en met Z

middag: achternaam A tot en met F

Zorgcentrum Oranjehof

Nieuw : Groenhof

Op DV woensdag 16 september krijgen de 12 bewoners de sleutel van hun nieuwe huis aan de Groenling. Speciaal voor hen gebouwd, 12 woningen, met midden in deze rij woningen een gezamenlijke huiskamer en straks zal er ook de zorg zijn.

Bewoners, en hun familie, die elkaar al kennen. Sommigen zijn al bijna 10 jaar bij het voorberei-

dingstraject aanwezig geweest. Wat bindt hen allen? Straks een plaats om te wonen, waar goede zorg en begeleiding is, en waar de levensstijl zal worden gekenmerkt door de christelijke identiteit, zoals deze is in Oranjehof en ook in onze kerkelijke gemeenschap in Elspeet kenmerkend is.

Deze week is een naam gekozen uit alle ideeën : Groenhof. Passend bij Oranjehof en passend bij de straat, nl Groenling. Oranjehof is bezig de gezamenlijke huiskamer klaar te maken. Daarnaast met de zorgpartij de nodige voorbereidingen te treffen.

Wat mooi, op ons dorp, een plaats om te wonen, ook voor deze mensen. Dicht bij de zorg vanuit Oranjehof, maar ook omringd door de gemeenschap van Elspeet, en de kerken in Elspeet, waartoe deze bewoners behoren of gaan behoren. Dankbaarheid aan de HEERE is er onder deze ouders, bewoners en Oranjehof, dat dit er nu komen mag.

Zorgen

In Oranjehof zelf blijft het spannend. Dankbaar zijn we dat we tot nu toe geen bezoekers hebben, die besmet zijn met het virus. Tegelijk moeten we zeer alert blijven.

Alle bezoekers met een indicatie of toewijzing zijn inmiddels weer in Oranjehof. Ook rijden de beide bussen weer. We zijn hier heel blij mee. De vrijwilligers doen hun werk (op een aantal plaatsen zelfs met mondkapje) zeer nauwgezet.

We blijven heel voorzichtig te werk gaan. Zowel met de activiteiten van Welzijn als ook met het Wijkontmoetingscentrum. Daarnaast ook met het vragen van vrijwilligers. Het kan voor hen als ook voor onze bezoekers risico met zich meebrengen. Wat niet hoeft...dus niet doen!

Onze stelregel “hoe meer zielen, hoe meer vreugd” gaat helaas niet op. En u en ik vonden dit altijd juist van die mooie momenten in Oranjehof.

Toch zijn er al weer momenten, dat we elkaar mogen ontmoeten. Waardevol en nu nog meer gewaardeerd.

De verkoophal

Daar verloopt het goed. Veel vrijwilligers, die daar actief zijn. En er wordt veel verhandeld. Wekelijks op woensdag- en zaterdagmorgen van 9.30 uur tot 12.30 uur is iedereen hartelijk welkom aan de Udde-lerweg 17.

Oranjehof bedankt alle vrijwilligers, die hier met grote inzet hun werk doen. Oranjehof is er geweldig blij mee.

Een hartelijke groet vanuit Oranjehof, Cokky de Visser

Christiaan Daniel Louis Bähler (XIV)

In het jaar dat Louis Adriaen Bähler van Schiermonnikoog naar Oosterwolde vertrok verscheen bij uitgeverij Meijer en Schaafsma te Leeuwarden zijn geschrift 'Brokstukken uit den Holo Mattheus'. Het toppunt van vrijzinnigheid dat vele vrijzinnigen zelfs te ver ging maar in 1933 nog een zevende druk beleefde. In dit geschrift deed hij voorkomen dat hij op 9 november 1900 een openbaring had gekregen het volledige Mattheus evangelie op te moeten tekenen. Omdat een van de kenmerken van het Mattheus evangelie bestaat uit het wijzen op de vervulling van de beloften vanuit het Oude Testament uit Bähler zijn kritiek op het gebruik van sommige overgenomen teksten die zijns inziens willekeurig geciteerd zijn maar voegt er ook zelf een aantal aan toe om daarmee te betuigen dat Mattheus evangelie uit allerlei absurditeiten zou bestaan.

De maagdelijke geboorte van Christus uit de Heilige Geest moet het ontgelden omdat in het Oude Testament wel wordt gesproken van een maagd die zwanger zal worden maar niet dat dit door de Heilige Geest zou geschieden. De tekst 'Uit Egypte heb Ik mijn Zoon geroepen' zou uit het verband zijn gerukt en van Israel op Christus gebracht zijn. Hij durft het besteken om te stellen dat de Heere Jezus op twaalfjarige leeftijd ziek was geworden en daardoor zo verminkt werd in het gelaat dat een ieder zijn aangezicht voor Hem verborg (Jes.52:14 en Jes.53:3 en 4). Zeer bewust koppelde hij dat niet aan de kruisiging van de Heere Jezus toen Hij onder de toorn Gods kwam want met verzoening door voldoening meende Bähler niets te kunnen.

Bij de lijdensgeschiedenis bracht Bähler Jesaja 50:6 in waar gesproken wordt over het uittrekken van de haren van Zijn wangen. Hij merkt daarbij op dat 'rechtzinnige christenen' daarom voortaan een baard zouden moeten dragen wanneer ze deze opmerking ernstig zouden nemen. Blasfemisch is het slot van de Holo Mattheus waar Bähler schrijft en daarmee het toppunt van absurditeit wil illustreren van zijns inziens willekeurig teksten te citeren door Mattheus: 'En Jezus kreeg welgevallen aan een der dochteren van Tyrus en nam haar ten huwelijk dewijl zij zeer schoon was opdat vervuld zou worden hetgeen dien-aangaande gesproken is; zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid (Ps.45:12) en hij voerde haar in zijn paleis. En deze zijn vrouw was hem onderdanig al de dagen zijns levens naar het woord dat tot haar gesproken is: Dewijl Hij uw Heer is, zo buig u voor Hem neder (Ps.45:12). En Jezus werden alzo nadat hij van de doden was opgestaan vele zonen en dochte-

ren geboren opdat vervuld zou worden hetgeen van hem gesproken is door Jesaja de profeet zeggende: Als Zijn ziel zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben zo zal hij zaad zien'.

Opmerkelijk is dat hij betreffende dit uiterst schriftkritisch werkje nooit is aangeklaagd. In ieder moeten we concluderen dat legale vrijzinnigheid in hervormde gemeenten niet iets is van sedert 2004....

Over het Friese Oosterwolde schreef hij: 'Het Oosterwolde van mijn gelukkige jongenstijd ligt op de Veluwe. Datzelfde Oosterwolde waar mijn vader als predikant wonderen van zegen heeft gekend, werd om die reden mijns vaders Oosterwolde. Dit is het ook voor mij gebleven, toen daar later het treurigst dogmatisme over de blijde orthodoxie mijns vaders kwam te heersen. Ik dacht, naar het vaderlijk voorbeeld doch in vrijzinnige geest mijn Oosterwolde te krijgen, toen ik het geluk had naar Oosterwolde in Friesland als predikant beroepen te worden'.

Hoewel hij op 4 maart 1902 intrede deed zei hij later dat hij pas aan het eind van 1905 echt aan Oosterwolde werd verbonden vanwege het heimwee naar Schiermonnikoog dat hem voortdurend parten speelde.

Tijdens Oosterwoldse periode werd hij door de provinciale kerkvergadering aangeklaagd vanwege het proloog dat hij schreef in een uit het Duits vertaald geschrift 'Het christelijk barbarendom in Europa. In het voorwoord schreef Bähler, dat het Christendom nog wat kon leren van het Boeddhisme. Door de synode werd hij vrijgesproken. Deze vrijspraak werd echter de aanleiding tot het oprichten van de Gereformeerde Bond in de Nederlandse Hervormde kerk in 1906. In het openingswoord van de eerste algemene vergadering sprak medeoprichter ds.E.E.Gewin als volgt: 'Hoe nodig is nu kerkelijke moederzorg! En nu zitten we met een moeder, die haar kinderen voor het ongelof te vondeling legt. Dit is immers gebleken in de laatste dagen, toen het hoogste kerkbestuur der Nederlandse Hervormde kerk dr. Bähler heeft vrijgesproken, een predikant die Boedha durfde stellen boven Jezus Christus. Wij hebben ons de vraag gesteld: Mogen we bij zulke schreeuwende feiten stil blijven zitten? Gedooft dat onze verantwoordelijkheid voor de bedreigde kinderen van ons volk? (...) Nee, er moet door ons gezocht worden naar de bevrijding van het juk en naar een weg die een betere toekomst voor de kerk mogelijk maakt, een toekomst van weder herleven van de Gereformeerde kerk. Laat ik u echter mededelen dat wij niet willen herhalen de weg van separatie of doleantie...'

Op 14 mei 1909 nam Bähler afscheid van Oosterwolde wegens vertrek naar Aduard. Hij preekte daarbij over 2 Korinthe 5:20b: 'Wij bidden u van Christuswege: laat u met God verzoenen'. Zijn opvatting over de verzoening had niets te maken met de verzoening door voldoening. Het ging om de verzoening met elkaar en met de natuur. 'O Oosterwolders Waardeert toch het hoog, opgaand hout te hebben. Het is er al zo weinig. Leert toch uw beuken en uw eiken eerbiedigen met een kunstenaarsoog en neemt hen niet altijd op met een koopmansblik. Ik wil u toeroepen de woorden van de grote Vlaamse dichter Guido Gezelle, een boomkwekerszoon

Hebt toch meelije
Menschen, meelije
Met de schoone
Boomen Gods!

En denkt om de vogels, och denkt om de vogels! Gevogelte en geboomte behoren bijeen. Eert toch die diertjes, die niet vastgenageld zitten aan de oppervlakte der aarde, gelijk zelfs de mens, maar in hun hemelvlucht meer vermogen dan hij; eert zo uw meerderen'.

Hij dankte de gemeente hartelijk voor de steun die hij ondervonden had toen de rechtzinnig hervormden hem aanklaagden vanwege zijn ingrijpende uitspraken over het christendom.

De laatste gemeente van Bähler was het Groningse Aduard. Hij deed daar intrede op 28 maart 1909 met als tekst: 'Ik geloof en daarom spreek ik (2 Kor.4:13). Hij zei o.m.: 'In mijn godsdienst geloof ik niets op uitwendig gezag. Het komt voor mij op hetzelfde neer, of dat het gezag het gezag van de paus of het gezag van de Bijbel, of dat gezag het gezag van Mozes of het gezag van Jezus is. Zolang ik niet voor mijzelf overtuigd ben van de waarde en de waarheid van dat gezag en zijn inhoud, laat mij elke autoriteit koud. Hierin ben ik volkomen modern, dat ik uitdrukkelijk verlang vrije vroomheid en vrome vrijheid.' Het is als horen we de vrijzinnige gebroeders Carel en Nico ter Linde spreken wanneer hij de gemeente voorhield: 'Ik acht het mogelijk dat de opstandingsverhalen in onze evangeliën berusten op werkelijkheid; doch het is mij onmogelijk te beweren dat het daarin verhaalde werkelijkheid is'.

In Aduard stond hij van 1909 tot 1911. Hij legde toen zijn ambt neer na een conflict met de kerkenraad. De plaatselijke onderwijzer bleek pedofiel te zijn en Bähler hekelde het feit dat deze in bescherming werd genomen terwijl kinderen er de dupe van waren. In diverse publicaties over Bählers leven wordt gesteld dat hij de pedofiel in bescherming wilde nemen. Hij

koos echter voor de veiligheid van de kinderen. Wel liet hij doorschemeren dat zijn geloof in de mens zo groot was dat hij geloofde dat de grootste booswicht toch nog op den duur het goede kon kiezen. Hij deed afscheid op 15 januari 1911 met de tekstwoorden uit Jozua 24:15: 'Kiest u heden wien gij dienen zult'. In die preek noemde hij de geschiedenis van de val 'paradijslegende'. De goede keus omschreef hij als het kiezen van de deugd, de gerechtigheid, de waarheid, onschuld, weerloosheid, reinheid en kuisheid.

Nu hij het ambt had neergelegd zette Bähler zich in voor het maatschappelijk werk. Hij kocht het landgoed 'Lemferdinge' te Paterswolde, een klein dorpje bij Eelde en vestigde zich aldaar met zijn vrouw. De benodigde gelden kwamen uit de nalatenschap van Gesina's ouders die inmiddels overleden waren.

In 1915 richtten ze een dorps huis in Paterswolde op. Dat was tevens het eerste dorps huis in ons land. Vooral Gesina was daarbij actief. Zij zette zich naast drankbestrijding in tegen t.b.c. Drankmisbruik had alles te maken met 'onwetendheid en levensleegte' aldus Gesina. In het Dorps huis werden daarom diverse cursussen gegeven (o.a. een tuinbouwcursus) en kwam er een bibliotheek. Ze richtte een woningbouwvereniging op en deed veel om bestaande woonomstandigheden te verbeteren. Ze werd daarbij geholpen door stagiaires

In diezelfde tijd stelde Bähler een manifest op om militaire dienstweigering te stimuleren. Deze werd door 1100 mensen ondertekend waaronder heel wat 'rode' dominees. Als opruier moest hij zich voor de rechtbank verantwoorden en werd tot een geldboete veroordeeld van fl.75,-.

Was Gesina vooral bezig met het sociale leven, Bähler zelf die kampte met toenemend gezichtsverlies ging zich in samenwerking met de plaatselijke huisarts toeleggen op iriscopie en andere alternatieve geneeswijzen en schreef voortdurend in allerlei bladen en tijdschriften.

Gedurende de periode dat het echtpaar Bähler in Paterswolde woonde was Gesina van 1923 tot 1927 wethouder van Eelde (Paterswolde behoorde daartoe) namens de SDAP, de voorloper van de latere P.v.d.A. Zij was een stuwende factor om het vliegveld van de provincie Groningen in Eelde te krijgen vanwege de financiële perspectieven die dat bood voor de bevolking. Toch had zij niet altijd het vertrouwen van de arme bevolking en werd gezien als 'de dikke boerendochter die zich verheven voelt boven de gewone plattelandsbevolking'.

Bähler overleed op 22 maart 1941. Hij werd begraven op de algemene begraafplaats te Eelde. Op de

naamplaat van zijn graf staat gegraveerd: 'VAN LICHT TOT LICHT. Zijn vrouw Gesina zette haar liefdadigheidswerk voort en werd in 1949 vanwege haar maatschappelijke verdiensten voor Eelde gehuldigd als Ridder in de orde van Oranje-Nassau. Op 21 oktober 1953 kwam een eind aan haar aardse leven en werd bijgezet bij haar man. Op haar naamplaat staan de wat mij betreft vage woorden: HEILIGE RICHTING / DAT IS DES LEVENS EERSTE / ZEGE AAN TE NEMEN DAT / ZIJ IS. Later werd een straat bij het Dorpshuis naar haar vernoemd.

Met het sterven van Louis Adriaen Bähler en diens vrouw besluiten we de artikelenreeks over onze oud predikant en zijn voor- en nageslacht niet. Dat zou tragisch zijn. We eindigen met een half broer van Louis Adriaen, Antoine Henri Louis Bähler (1888-1984), eveneens een kleinkind van de Elspeetse Bähler. Hij werd in Groningen geboren uit het tweede huwelijk van ds. L.A.H. Bähler. Hij trad 1924 te Amsterdam in het huwelijk met Hiskje Elisabeth de Wijn en vestigde zich in Wageningen waar hij technisch ambtenaar was aan de landbouwuniversiteit. Hij was vooral gespecialiseerd in bomen. Zijn kleinzoon Daniel Pasterkamp –ouderling bij de christelijke gereformeerde kerk te Veenendaal- vertelde me hoe de Heere in het leven van deze boomspecialist kwam. Het was rond de oorlogsjaren 40-45, Bähler was inmiddels een man van middelbare leeftijd, gehuwd en vader van drie kinderen. Hij had God en Zijn dienst de rug toegekeerd. Op zekere dag kocht hij een bijbel om daarmee aan zijn gezin aan te tonen dat er van dat hele boek niets klopte, ja om het geloof in de Heere belachelijk te maken. Het behaagde de Heere echter bij het lezen ervan om zijn ogen te openen voor de rijkdom van het Woord en de leegheid van de wereld. Ook bij zijn vrouw mocht dat wonder geschieden. Ze sloten zich aan bij de gereformeerde gemeente te Wageningen. Ze brachten hun levensavond door in een bejaardenoord te Bennekom alwaar ze meeleeften met de hervormde gemeente, de wijk van de Gereformeerde Bond. In Bennekom zijn ze ook begraven. Bij Bähler was het de plaatselijke hervormde predikant R.A.Grisnigt die de begrafenis leidde. Op de grafsteen die hun ontzielde lichaam dekt lezen we bij Bähler s vrouw de woorden: 'Mijn God U zal ik eeuwig loven' en bij Bähler zelf: 'Zalig zijn de doden die in de Heere sterven'. Het is kennelijk toch waar: Zijn trouw rust zelfs op 't late nageslacht dat Zijn verbond niet trouweloos wil schenden noch van Zijn wet afkerig 'd oren wenden maar die naar eis van Gods verbond be- tracht.

Bij de diensten

Op D.V. 23 augustus hoopt kand. Abbink tweemaal voor te gaan. Zelf wordt ik in Lopikerkapel en Rotterdam-Zuid verwacht. Komende zondag hoop ik zelf voor te gaan. 's Morgens lezen we Hosea 6 en 's middags willen we stilstaan bij het eeuwige leven naar aanleiding van vraag en antwoord 58 van de Heidelberger die Hazeu op de wijs van Psalm 72 als volgt berijmde:

Wat troost scheidt gij in 't eeuwig leven?

Dat ik, wijl 'k reeds naar deugd

En heiligheid heb mogen streven

't begin der eeuw'ge vreugd

In 't hart gevoel; en ook na dezen

Bij God, mijn enig Al

Volkomen zaligheid, in wezen

Volmaakt bezitten zal.

Die nooit gezien is met ons ogen

Noch met geen oor gehoord

Noch in geen 's mensen hart, 't vermogen

Van opkomst, heeft bekoord;

En dat om God daarin te prijzen

Met eerbied en ontzag

Hem eeuwig eer en dank bewijzen,

Door lofzang dag bij dag.

Ter overdenking

Hierbij enkele opmerkingen die we bij de voorbereidingen op de catechismusprediking tegenkwamen die we graag delen:

*Het is de zonde van onze tijd dat een mens zich niet meer beleeft als zondaar (A.A.van Ruler 1908-1970)

*Zoveel zondekennis is nodig dat je beseft buiten Christus verloren te zijn. Meer zondekennis is niet nodig. Wie meer zoekt wil met zijn zondekennis iets zijn en dat is louter hoogmoed (Thomas Sheppard 1605-1649)

*Ik heb geprobeerd me in de wereld te nestelen maar daar was in die wereld een doorn gelegd die mij ongemakkelijk stak (Thomas Boston 1676-1732)

*Altijd wanneer ik 's avonds naar bed ga wacht satan mij op en tracht me te bedwelmen met een lijst van zonden. Ik zei eens tegen hem: 'Ach Sint Satan bid toch voor mij. Zelf hebt u natuurlijk nog nooit iets fout gedaan. U alleen bent heilig'(Maarten Luther 1483-1546)

de redactie